

Jakob Volčić in njegovo delo,
Zbornik prispevkov in gradiva =
Jakov Volčić i njegovo djelo,
Zbornik priloga i građe, [uredio]
Jurij Fikfak, Istarsko književno
društvo "Juraj Dobrila", Pazin -
Ljubljana 1988, 262 str.

Suizdavači zbornika su: Katedra Čakavskog sabora Pazin, Zavod za istraživanje folkloru Zagreb i Inštitut za slovensko narodopisje Znanstveno raziskovalnega centra SAZU Ljubljana. Ove institucije ujedno su bile organizatori znanstvenog skupa održanog u Pazinu 10.12.1988. g. u povodu 100-te obljetnice smrti Jakova Volčića (1815-1888), istarskog svećenika, sakupljača narodnog blaga, preporoditelja i kulturnog radnika. Uz

znanstveni skup promoviran je zbornik s unaprijed tiskanim referatima, otvorena seriozna i kvalitetna izložba, te uz posjetu Volčićevu grobu izveden emotivan kulturni program.

Zbornik je podijeljen u četiri dijela. U prvom je prikaz Volčićeva života i prilika u njegovo doba. Uz prikaz njegova životnog puta Jurij Fikfak opisuje njegov raznovrstan rad: prikupljanje narodnog blaga, briga za zaštitu spomeničnog fonda, te značajan prosvjetiteljski rad. Taj opsežan i značajan rad nije do sada dovoljno vrednovan, djelomice i zbog Volčićeve osobne skromnosti. Josip Bratulić (analizom dopisivanja i osobne suradnje) pokazuje da je Jakov Volčić surađivao s hrvatskim preporoditeljima u Istri, a posebno je značajno njegovo nastojanje da pomogne istarskom puku u duhovnom i materijalnom napretku. Kakve su prilike bile u istarskom selu u to doba i koliko su uz Volčića i drugi istarski svećenici doprinosili uvođenju promjena i poboljšanju života prikazuje prilog Josipa Miličevića. U okviru prikaza Volčićeva života Branko Marušić piše o njegovu službovanju u Gorici, dok Antun Hek govori o njegovu svećeničkom radu i teškoćama zbog kojih je često osjećao razočaranje i umor.

Na četrdesetak stranica drugog dijela Zbornika govori se o rezultatima svestranog Volčićeva rada. Branko Fučić i Josip Bratulić prikazuju njegovu ulogu u spašavanju glagoljskih rukopisa i prepisivanju tekstova sa spomenika, od kojih su mnogi kasnije uništeni ili nestali. Darinko Munić opisuje kako je Volčić tokom 19 godina boravka na kastavskom području pronašao, prepisao i time spasio od propasti srednjovjekovne statute Kastava, Veprinca i Mošćenica, a ujedno time omogućio njihovu znanstvenu obradu. Prilog Alojza Jembriha ističe doprinos Jakova Volčića kao jezikoslovca i etimologa, dok Vilko Endstrasser govori o njegovu prikupljanju poslovice i izreka. U prilogu Tanje Perić-Polonijo prikazan je početak bilježenja istarske narodne poezije od početka 19. st. pa do Volčićevih zapisa, kojih je zabilježio velik broj a mnogo tekstova objavio po listovima i časopisima. Maja Bošković-Stulli govori o zapisivanju narodnih pripovijedaka i o neobičnoj sudbini nekih njegovih rukopisnih zbirki. Na kraju ove skupine priloga Ivan Lozica govori o Volčićevim zapisima svadbenih običaja, formulama u komunikaciji, vjerovanjima i čaranjima.

Treći i četvrti dio ovog Zbornika najbolje oslikava izuzetnu marljivost ovog preporoditelja i sakupljača narodnog blaga. Na 40 stranica tiskano je 1.200 izreka i poslovice (ur. V. Endstrasser), što ih je Jakov Volčić objavio u listovima, kalendarima i časopisima. Poslovice nisu sistematizirane i nije data terminološka distinkcija između poslovice i izreka što je vjerojatno propust uredništva a ne samog Volčića. Iz objavljenog je vidljivo da Volčić nije bio samo sakupljač, nego je davao prijevode i tumačenja.

Pod naslovom: "Silvisohe" Tanja Perić-Polonijo priredila je 87 Volčićevih zapisa narodnih pjesama, odabranih između više od 500 pjesama što ih je zapisao ili objavio. Ni pjesme nisu strogo klasificirane, ali se ipak vidi da su to ljubavne, svadbene, šaljive, dječje i koledarske pjesme.

Uz već ranije objavljenih 20 priča Maje Bošković-Stulli u svom izboru dodala je još 7 koje se objavljuju prvi put. Uz njih daje potrebna objašnjenja o klasifikaciji i dosadašnjem objavljivanju drugih priča iz Volčićevih rukopisnih zbirki.

U četvrtom dijelu Zbornika Jurij Fikfak donosi bibliografiju Volčićevih radova objavljenih u slovenskoj periodici od 1849. do 1985. godine, a Lidija Nikočević popis objavljenih radova u hrvatskim izdanjima od 1874. do 1882. godine.

Na kraju je objavljen popis pjesama prema prvom stihu, katalog Volčićeve glagoljske ostavštine, te popis publikacija kojima su se autori služili pri pisanju priloga o Volčiću i njegovu djelu. Izdavač ovog Zbornika planirao je i objavljivanje dodatka u koji bi se uključili još neki neobjavljeni (naknadno prispjeli) referati, "Lovranski kapitul", dodatna

građa, te prikaz realizacije programa u okviru ove obljetnice. Ipak, već ovim Zbornikom folkloristima, etnoložima i ostalim stručnjacima postala je dostupna građa iz brojnih Volčićevih zapisa, koji su u nekim slučajevima jedini dokument o bogatom istarskom usmenom stvaralaštvu, običajima i vjerovanjima, jer ih drugi zapisivači nisu registrirali a u današnje doba u selu je ostalo tek sjećanje na njihovo nekadašnje postojanje.

Josip MILIĆEVIĆ

Treba ponajprije predstaviti autorice. Prva, Valeria di Piazza talijanska je antropološkinja; Dina Mugnaini žena je iz talijanske pokrajine Toscana. Kao što kaže podnaslov ove knjige, riječ je o autobiografskom pripovijedanju toskanske žene između seoskoga svijeta i suvremenoga društva.

Više godina Valeria di Piazza magnetofonom je snimala Dinino autobiografsko pripovijedanje. Nerijetko autori-antropolozi u ovakvim autobiografskim izdanjima nastupaju tek kao suautori da bi naglasili dvojno porijeklo takva pothvata. Jer, nemoguće je ne uvažiti Dinino autorstvo pripovijedanja koje slijedi njen životni put uz opetovanje i variranje sjećanja na neke za nju ključne trenutke. Kao izdavač magnetofonskih zapisa V. di Piazza minimalno je intervenirala, štoviše u drugom je dijelu knjige, kad je primijetila da bi za čitatelja mogli biti važni ne samo Dinini odgovori nego i njena pitanja - objavila i vlastite intervencije i usmjeravanja biografske građe.

Rezultat je nadasve zanimljiv opis onoga što smo nekad nazivali "narodnim životom". Naravno, u naše doba nije moguće pisati etnografske monografije u stilu opisa "života i običaja". (A i u takvim monografijama nerijetko su bile zamjetne autobiografske primjese piščeva iskaza, koje su zbog tadašnje metodologije ostajale nezapažene i neuvažavane.) Panoramu pogleda na svijet određene sredine jednako kao i etnografsku i folklornu građu etnolog danas može prikazati poštujući način kako je do te građe došao, tj. na temelju pripovijedanja kazivača, u ovom slučaju pripovijedanja oko okosnice što je tvori život jedne osobe.

Za talijanskog ili evropskog etnologa ovo je biografsko pripovijedanje stoga izvor svježije građe, pogotovu zato što knjiga posjeduje analitičko kazalo. No da li samo to?

U vrlo vrijednom predgovoru Pietro Clemente, na čiji poticaj je ovaj rad i nastao, upozorava kako je biografsko pripovijedanje u isti mah proizvod narativni, lingvističko-dijalektološki, povijesni i antropološki. Smatra relevantnim što se ti aspekti prepliću, pa antropolog neće u cijelosti uspjeti shvatiti biografsko svjedočanstvo ne bude li ujedno vrednovao narativne i estetske aspekte. Premda se antropološki i narativni značaj ispriopovijedane uspomene razdvajaju, zbog različitosti spoznaje oni su u tekstu spojeni. Ispriopovijedana uspomena ima "okus", "boju" i "dah" što se prenosi jezikom (str. 9). S aspekta povijesnoga pak svaka biografija rekonstruira povijesne prijelome i to s različitim uglova motrenja, drugačijih od onoga koji povijest promatra odozgo.

Dunja RIHTMAN-AUGUŠTIN

Franco Ferrarotti istaknuti je talijanski sociolog interdisciplinarnе orijentacije koji se bavi problematikom društvene povijesti. U svojim brojnim radovima među kojima izdvajamo dvije knjige: *Povijest i pripovijest*

o životu (1981), *Max Weber i sudbina razuma* (1985) pretendira na marksističku teoriju društva. U svojim analizama on ne primjenjuje formalni dijalektički aparat, nego se zalaže za dubinsku analizu društvenih odnosa i metodu koja objedinjuje povijest i sociologiju. Ferrarotti se suprotstavlja klasičnom historicizmu i predlaže "kritički historicizam" u

Valeria Di Piazza & Dina Mugnaini, Io so' nata a Santa Lucia, Il racconto autobiografico di una donna toscana tra mondo contadino e società d'oggi, Società storica della Valdelsa, Castelfiorentino 1988, 378 str. (Biblioteca della "Miscellanea storica della Valdelsa", 9)

Franco Ferrarotti, La storia e il quotidiano, Laterza & Figli Spa, Roma-Bari 1986, 240 str.